

képviselői nem fogják megérteni ezt, mert tudják, hogy a zsidó akkor dolgozik a legjobban, ha tudja, hogy a családja és a rokonai otthon vannak”²⁴.

Nyomás Horthyra. A kegyetlen zsidóellenes intézkedések ellen tiltakozó belföldi és külföldi erőket nyilván bosszúsággal töltötte el és elkésértette a minisztertanács tétovázása és felemás döntései. Horthyt továbbra is állandó nyomás alatt tartották, és sürgették, hogy most, amikor már ismeri a deportálási program és Auschwitz realitásait, állítsa le a deportálásokat. A szörnyűségekről fia, ifj. Horthy Miklós is beszámolt. Ifj. Horthy Pető Ernőtől, a Központi Zsidó Tanács egyik vezetőjétől értesült az igazságról. Petőnek Horthyékhoz a sógora révén volt kapcsolata, aki ugyan zsidó volt, de az 1930-as években titkárként szolgált a fiatal Horthynál. Valamikor 1944 júniusában vitte el Petőt ifj. Horthyhoz dr. Ónody Dezső, az akkori titkára. A Várban, ahová titokban látogatott el, Pető igen részletesen feltárta a vidékről való deportálások borzalmait és Auschwitz valóságát, ahogyan azt az auschwitzi jegyzőkönyvek leírták (egy példány az előző hónap óta a birtokában volt). A fiatal Horthy megígérte, hogy mindent elmond az apjának, amit hallott, és megadta Petőnek titkos telefonszámát. Pető egyike volt annak a néhány vezető zsidó személyiségnek, aki szoros kapcsolatot tartott fenn a kormányzó fiával egészen 1944. október 15-ig, amikor ifj. Horthy Miklós is a németek foglya lett.²⁵

Petőn és az egyházak vezetőin kívül cselekvésre ösztönözte Horthyt Esterházy Móric gróf²⁶ is, valamint bizalmasa és barátja, Bethlen István gróf, aki ebben az időben rejtőzködött. 1944 júniusának végén Bethlen hosszú memorandumot nyújtott át Horthynak, melyben a Sztójay-kormány leváltásának szükségességével és e cél megvalósításának módjával foglalkozott. Az új kormány egyik fő feladata Bethlen szerint az volt,

...hogy véget vessen annak az embertelen, ostoba és a magyar jellemhez nem illő kegyetlen zsidóüldözésnek, amellyel a jelenlegi kormány a magyar nevet bemocskolta a világ szemében, és amely a legfertemesebb korrupció, rablás és tolvajlásnak vált a kútforrásává, és amelybe, sajnos, a magyar intelligenciának is tekintélyes része belesodródott. Ezt a szégyenfoltot jó hírnevünkről letörölni, sajnos, már alig lesz lehetséges, de véget kell vetni ezeknek a barbárságoknak, mert különben maga a keresztény magyar társadalom fertőződik meg gyógyíthatatlanul.²⁷

Az egyre fokozódó hazai nyomással egyidejűleg Horthy külföldről is egyre hangosabb tiltakozásoknak volt kitéve: egyre többen emelték fel szavukat a deportálásokkal szemben, és követelték határozottan a zsidóellenes intézkedések beszüntetését. Ezek a tiltakozások és követelések júliusban új dimenziót öltöttek. Addig általában csak a külföldi államok ve-